

Tribuna Nouă

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
Bulev. Regina Maria Nr. 13. Tipografia „Aradul”

INSERȚII
se primesc după tariful
Administrației starului
și la toate agențiile de
publicitate

Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

3 Lei ex.

O campanie tendențioasă

Jurul proiectului de lege al învățământului particular

Arad, 12 Iunie.

În trei articole anterioare am avut prilejul să deslușim și să judecăm dispozițiunile cuprinse în proiectul de lege al învățământului particular. Credem că cititorii noștri s-au săturat pe deplin asupra prinților călăuzitoare înțelepte, folositoare învățământului și conservative ideilor de stat național unitar, cari la baza proiectului alcătuit de ministrul școalelor.

Acest proiect de lege întâmpină poziție crâcnă din partea mișcărilor. Cum sunt criticate dispozițiunile lui s'a văzut din examinațiile care am făcut-o la acest loc, orișicând înaintat „paritidelor” de către conducerea partidelor reguicolar magh ar din Ardeal. O obiecțiune serioasă care să fie vre-o contradicție între proiectul ministrului școalelor de o parte și spiritul liberal și angajamentele făcute prin tratatele de pace asupra țărilor populațiilor minoritare de alta; nici o demonstrațiune logică documentată a tendinței de desnaționalizare atribuită acestui proiect de

tății, adică dreptul de a acorda diplome echivalente cu cele ale școlilor statului. Am examinat punct cu punct așa zisele proteste, am arătat nețemeinicia lor și am demonstrat cât de zadarnică e campania minoritară dacă ea are un scop mai serios decât acela de a face șgomot de ochii lumii, câtă vreme nu se aduce o singură dovadă măcar că ar exista undeva, în altă țară, dispozițiuni mai liberale privitoare la tratamentul minorităților în chestiunea învățământului. Nu se poate aduce această dovadă pentru că nu există nici o țară din Europa care să-și neglijeze până într'atâta interesele ei naționale încât să se asvârle de bună voie în plasa uneirilor iredentiste și a slăbirii construcției de stat național unitar.

Față de timpul scurt care mai rămâne până la închiderea sesiunii parlamentare, s'a făcut foarte bine că s'a luat dispoziția să se amâne dezbaterile asupra acestui proiect de lege care restabilește suveranitatea disprețuită până acum a populației predominante în statul român.

E bine că se rezervă o discuțiune mai largă asupra acestui proiect de lege, — pe care nu credem că va exista vre-un ministru român să nu și-l însușească — și care, — precum declara ieri ministrul școalelor unui ziar din Capitală — are la baza lui principiile de libertate și de largă toleranță cari au inspirat întotdeauna guvernele românești. În adevăr, se găsește în acest proiect dispozițiuni cu mult mai tolerante decât în legislațiunile străine, ca de pildă, între altele, obligativitatea limbii ebraice în școlile evreilor și scoaterea de sub atribuțiunile ministrului a dreptului de închidere și de retragerea publicității, drept care se acordă numai unei încheieri motivate în desbaterea consiliului permanent al ministerului de instrucție, în care toți intereseții vor avea reprezentanți.

Atunci când se va discuta pe larg, la lumina zării și pe baze documentare, dispozițiunile acestui proiect de lege, atunci se va vedea și tendința și adevăratul scop al gălăgiei făcute de unele organizațiuni minoritare. Și vom vedea atunci, dacă vor mai găsi curajul necesar ca să traducă în fapt amenințarea cu jalbă la Liga Națională.

O telegramă a M. S. Regelui Italiei

La urările exprimate de dl Al. Constantinescu, ministrul agriculturii și domeniilor, M. S. Regelui Victor Emanuel, cu prilejul celei de a 20 a aniversare a fondării Institutului internațional de agricultură, Suvranul Italiei a răspuns prin următoarea telegramă:

D-lui Al. CONSTANTINESCU
Ministrul agriculturii și Domeniilor

București

Roma (Quirinal) 10 Iunie. — Foarte mișcat de urările așa de amabile pe care Excelența Voastră a binevoit a mi le adresa, cu ocazia a 20 a aniversare a fondării Institutului internațional de agricultură, vă rog să primiți expresiunea sincerilor mele mulțumiri.

VICTOR EMANUEL

NOTE

Moneasa

Arad, 12 Iunie.

Județul Arad, județul acesta al belșugului, nu are numai șesuri rodnice unde cresc bogate grânele și porumbul... Județul acesta binecuvântat de Dumnezeu are și ținuturi pitorești cu cari, pe drept cuvânt, se poate mândri.

Stațiunea climaterică și balneară Moneasa e o minunăție podoabă a județului nostru. Cu această stațiune natura a fost extrem de darnică... Aerul de acolo te face să uiți degradările pe cari țile aduc anii...

Înălțimile te oțelesc și-o imensă sete de viață îți pune stăpânire pe suflet.

Vizitatorii mulți sosesc din toate părțile la Moneasa... Și nu lipsesc nici chiar oaspeții din Capitala Ungariei sovine și îngâmiate.

Pe vremuri se străgeau acolo oameni cari gustaseră din toate plăcerile vieții, pentru a-și petrece restul zilelor în tovarășia copacilor bătrâni și-a apelor limpezi...

Județul Arad ar trebui să-și facă o nobilă ambiție din a transforma Moneasa într'un adevărat raiu pământesc...

Așa cum e astăzi, Moneasa e o stațiune climaterică și balneară de primul rang...

Nu ne îndoiim că frumoșii acestor stațiuni, — când va fi mai bine cunoscută, — vor reține în țară multă lume obicinuită cu stațiunile climaterice străine.

Acolo, în liniștea solemnă a Monesei, odihna e mai întremătoare ca oriunde... În atmosfera aceea tare gândul ia sboruri vulturoși și trupurile hărțuite de truda anului își recapătă, fără de veste, vigoarea.

Pilnăbările prin codrii de brazil sunt adevărate binefaceri pentru sănătatea vizitatorilor.

Afară de aceasta, confortul oferit de stabilimentele băilor Moneasa poate rivaliza cu cel al oricărui stabiliment balnear din țară și străinătate.

Cine vrea deci odihnă întremătoare să se ducă la Moneasa.

Consiliul de miniștri

Membrii guvernului s'o intrară în Consiliu, în cabinetul miniștrilor dela Camera, sub președinția d-lui Ion I. C. Brătianu.

S'a hotărât ca sesiunea actuală a Corpurilor legislative să nu fie prelungită peste 15 Iunie.

Dacă proiectele ce se mai găsesc în discuție vor putea fi votate până Vineri sau Sâmbătă, Parlamentul se va închide în aceste zile.

S'a hotărât ca până la închiderea indicată a sesiunii parlamentare, să se mai voteze: proiectul pentru ratificarea convențiilor cu Banca Națională (prelungirea privilegiului) și convenția monetară, aflată acum în discuția Camerei, legea pentru reglementarea repauzului duminical și a sărbătorilor legale (votată de Senat), proiectul de reglementarea radiotelefoniei, proiectul de lege pentru interzicerea jocului de cărți și ciuburilor de asemenea natură în stațiunile balneare și climaterice.

Se vor mai trece proiectele de lege

FOILETON

Sanie peste zăpada veacurilor — Gând I...

Sanie peste zăpada veacurilor — Gând, Când lupii noștri mi-or fi smole urând Din tina trupul săngerând, Ce-o mai rămâne vai! din cutelu-mi tăioasă În asfurnatul tău arzând, Sanie-tantomă — Gând?...!

Sanie peste zăpada veacurilor — Gând!... În departări s'aud ai uorții lupi urând... În văd, îl simt prin neguri căutând.

Oprindu-se din când în când, Pământul mut adormecând Și n'ntinderile ascultând...

Iar noaptea cade tot mai deasă, tot mai grea În urma și năința sa, În sufletul și carnea mea:

Pe viu-mi și pe sângele-mi de rând, — Sanie peste zăpada veacurilor — Gând!...

A. COTRUȘ

Reforma monetară

— Carl vor fi consecințele aplicării reformei. —

Arad, 12 Iunie

Continuăm azi a desluși, din noianul de critici, mai mult sau mai puțin competente sau interesate, dispozițiunile legii și convențiunii cari alcătuiesc reforma monetară și mai ales consecințele ce va avea aplicarea reformei și fazele prin care va trece puterea de cumpărare a leului până la definitivitatea lui valorizării. Pentru azi vom arăta, în special condițiunile cari credem că au determinat unele dispozițiuni ale reformei, considerațiunile bazate pe experiența din alte țări.

În materie de politică monetară este foarte ușor de imaginat sistemele cele mai ingenioase, dar nu e de loc prudent să încerci înfăptuirea lor, dacă nu s'au experimentat în cazuri absolut analoge.

Nu se poate vorbi azi la noi de punctul final al revalorizării leului, și nici de valoarea la care el va fi definitiv stabilită. Acesta pentru că nu ne putem aventura să prezicem care va fi în viitor sistemul monetar mondial, de care va depinde și valoarea unității monetare românești.

Acoperirea emisiunilor din toate țările s'au făcut în aur și alte valori ușor lichidabile pe piața internă și externă.

Aurul forma principala acoperire și numai în mică proporție celelalte valori. În ultimul timp, acoperirea cu alte valori afară de aur a început să aibă un rol mai însemnat. Prin balanța activă a plășilor externe s'a căutat să se procure devize forte care au servit de acoperire hâncii de emisiune. În anumite cazuri, s'au procurat devizele forte direct pentru a servi de bază emisiunii prin ajutorul împrumuturilor externe.

Dacă acoperirea emisiunii prin devize forte străine se generalizează tot mai mult și dacă bacă de emisiune poate prin ele, ca și prin aur, în anumite momente, să influențeze cursul schimbului atunci firește că aurul nu e mai cerut nici pentru plășile externe și, din cauza incomodității mănuirii lui, nici pentru plășile interne. Cine poate, când se cere o atitudine în politica monetară, să nu țină seamă de astfel de eventualități?

Revenirea generală imediată la etalonul aur este susținută azi de cele două mari puteri financiare ale lumii, de Statele-Unite în primul rând și în Anglia după ele, întrucât ele au cel mai mare profit din menținerea

teatrelor întrucât aceste proiecte comporă dezbateri mai îndelungate. Tot la toamnă se va discuta și reforma electorală care va fi depusă în ultima sesiună a actualei sesiuni.

Dacă va fi cu putință, se vor mai vota, tot în actuale sesiune, încă câteva proiecte mărunde privitor la anele expropriate de terenuri pentru utilitatea publică în folosul creerii câtorva instituții artistice-culturale și de asistență publică, în sfârșit la anele schimbări de circumscripții judecătorești, etc.

S'au rezolvit la urmă o serie de chestiuni curente.

factă a sistemului monetar în peoa de reface a țărilor cu valută slabă.

Și totuși, în aceste țări, în Statele-Unite în special, se preconizează, nu înlocuirea aurului din sistemul monetar, dar o altă funcțiune a lui, deschizându-se prin această perspectivă unui alt etalon monetar. Unul din cei mai mari economiști și finanțieri ai timpului, profesorul Irving Fisher, în lucrarea sa *Stabilizing the Dollar* (New-York 1920) spune că unitatea monetară a unei țări în viitor va fi convertibilă în aur, dar nu într-o greutate fixă de aur. Creșterea aurului care reprezintă dolarul spre exemplu, va fi astfel stabilită în așa fel încât să aibă o valoare constantă, adică să se poată cumpăra cu dolarul aceiași cantitate de mărfuri. În aceste condițiuni, nu aurul mai e moneda constantă, ci dolarul hârtie, pentru care se va obține aceiași cantitate de mărfuri. Stabilizarea monezii se va face prin urmare în legătură cu numărul indice ale prețurilor, iar menținerea valorii stabile a monezii va fi ajutată de garanții în aur, în devize, în rență de Stat, sau în orice alte valori ușor lichidabile.

Față de astfel de posibilități, printr-o ne arată pe deoparte că nu trebuie să alergăm după aur, chiar cu prețul înstrăinării bunurilor și vânturilor naționale de reală utilitate, iar pe de altă parte să nu ne aventurăm în încercări de stabilizare deflacionară, când am ajuns la anumite procente de acoperire a leului înconvertibil, care ar urma să devină convertibil odată cu stabilizarea definitivă. În politica monetară mergem pe același drum cu dezvoltarea economiei naționale, până când împrejurările vor permite să stabilizăm o anumită valoare a leului, din cursul său de revalorizare lentă.

Dupăce piețele internaționale s'au obișnuit cu monedele naționale ca valori de schimb, sistemele monetare devin mai elastice: se stabilesc raporturile de credit mai frecvente între băuile de emisiune ale diverselor țări. Pe baza depozitelor în devize străine la diverse bănci de emisiune, Banca Națională a României și-a deschis și își va deschide credite la acele instituțiuni. Creditele deschise pot fi privite ca acoperiri ale bilețelor sale și ele au mai

IDENTITATE

Se trecuse Oltul punându-se repede pe fugă „știrii”, dar uitate așurite tunuri ungurești ne băteau înălțimile ocupate, cu o precizie ne înăstră, regulat la ora mesei, cu dărnice, și din ceas în ceas, mai cu lingurițe, dar drept în tranșele la care săpam.

Dat fiindcă artileria noastră până la ei nu putea bate, s'au hotărât atacarea satului Cincșor dela spatele cărui trageau bateriile inamice.

Lăsând o companie pentru paza poziției și pentru a-i face pe unguri să nu uite a trage apă, din când în când, doar ca să vedem noi bine cam pe unde li sunt obuzierele, restul batalionului porni spre Cincșor prin flanc câte uoul, urmând cursul Oltului pe dealuri, puțin mai jos de creastă, spre a nu fi zărită mișcarea noastră de apropiere.

Cât vedeai cu ochii se înșirau siluetele soldaților tot mai mărunte, jalonând serpuitoarele capricioase conturi abrupte ale păreltelui mușos care opreste pasul Oltului, mărețul vagabond, de a hoinări prea departe de Carpați și li îngăduie doar ca, în nenumărate și măndre cotituri, să ude cât mai mult pământ românesc pentru, încercat

de amintiri, dureri și tudecunuri, spărgând munții, să-și duca jalea la frații ne-subjugați.

Deși mergeai la gloșate, priveliștea era atât de măreașă încât, fără voie, cu rizicul de a lunea în fundul răpei, un-ți puteai opri ochiul a nu fi copleșit de frumusețea privirea ferme-ată pluta peste vîile din coasta dealului, cobora până la șerpuiturile Oltului lăcitor, cuprîndea toată bogata, neșifrita câmpie presărată cu orașe, cu nenumărate insule de verdeaș ascuzând oate curate strălăgite de turla înaltă pătrată a bisericelii, legite de șosele albe, de negra dungă a căii ferate, și se oprea în extaz pe munții Făgărașului miși, ridicându-se uriași, cu Negoul în frunte, într'un cer nespuns de albastru. Și atunci o nedumerire stranie întunea o clipă judecata, turbându-ți sufletul: Cum? Carpații la sud?... Halucinație?... Dar nedumerirea aceasta chiar te reducea la simțul realității: trăiai clipa cea mare când Carpații bătrâni încetaseră a fi graoși oprind îmbrățișarea frățoască, și atunci, gonind poezia din suflet, redeveni ai soldat, și un gând singur stăpînea ființa ta întreagă: tunurile ce trebuiau luate!

„ASTRA“

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A. Arad

Adr. telegr.: VAGONASTRA TELEFON: 694 și 900

SECȚIA MOTOARE: Automobile pentru circulație în orașe, stabiliment de băi, și pentru circulație interurbană. Camioane cu transmisie prin cardan, sau lanțuri. (Încărcătură 3 tone). — Automobile cisterne pentru transporturi de ulei, benzină și petrol. Capacitatea 3550 litri. Motoare de benzină de 6, 14, 45, 60 și 90 HP. — Strângeri de precizie pentru țărișoare de ghevinduri Withworth sau milimetrice. Distanțe între vârfuri 1000—1200 și 1600 mm. Presse cu excentric cu cursă de 8 tone. Piese de automobile pentru automobile de lux și camioane de orice marcă. — Piese pentru motoare de benzină de orice marcă.

Produsele noastre se pot procura cu prețuri originale de fabrică dela magazii de consignație mai jos notate:

- Arad: Intreprindere de Mașini și Automobile str. Alexandri nr. 6.
- Brașov: „Silvania“ Intreprindere Tehnică S. A. Piața Boilor nr. 7.
- Cernăuți: „Mecano“ S. A. Piața Unirii numărul 9.
- Cluj: Blaga Emil, Piața Ștefan cel Mare numărul 3.
- Lugoj: Schwäbische Zentralbank, Filiale Lugoj.
- Oradea-Mare: „Economia“ S. A. p. t. Comerț și Indust. Piața Mihai Viteazul 1.
- Sătmăr: Frații Prinț, Turnătorie de Fier și Fabrică de Mașini
- Sibiu: Compania Anglo-Americană, Bretter Promenade.
- Târgu-Mureș: Biró E. Ing. mech. Intreprind. tehnică Strada Ștefan V. 12.
- Timișoara: Schwäbischer Land-wirtschaftsverein, Gorove-gasse 5.

Tipografia „Aradul“

aranjată cu cele mai moderne mașini de tipar și cele mai moderne litere pentru pregătirea tuturor lucrărilor aparținătoare acestei branșe, precum: reviste literare, anuare școlare, invitații de cununie, boțez, petreceri, bilete de vizită, etc., etc.

Tipografia Aradul S. P. A. Arad, Bulevardul Regina Maria No. 12 (In curtea la dreapta).

Inserții se primesc la Administrația ziarului.

multă putere de a menține o valoare stabilită a monezii naționale. Aceste situații au dictat prudența ce stă la baza Convenției monetare încheiate acum cu Banca Națională. Explicațiile Ministrului de finanțe sunt o dovadă: „O bună și chibzuită politică de trate poate, în cele mai multe cazuri, înlocui aurul, care de fapt nu se mai deplasează dintr-o țară în alta“. Deaceia, tendința trebuie să fie, „nu atât în formarea unui stoc de aur pentru acoperirea biletului cât a unui stoc de devize, necesare plăților externe“. Acest stoc de devize „înălțură fluctuațiile prețurilor ale cursului și da puțină leasă să se întărească treptat“.

Perspectivile radiotelefoniei

Arad, 12 Iunie. În toate țările înaintate în cultură, aproape de trei ani sunt cunoscute și întrebuințate aparatele de recepție radiotelefonice. La noi până în prezent s'a făcut foarte puțin. În București, din inițiativa Institutului fizico-chimic sub patronajul Principelui Moștenitor al tronului înainte cu 2 luni s'a organizat primul club de Radio-Amatori din România și grație intervenției acestui club s'a făcut proiectul de lege Radio, care proiect a și fost votat și în curând ori care cetățean va avea posibilitatea de ași instala aparat-radio, după ce va achita oți-unul postal taxa lunară de 50—60 Lei.

Sunt foarte mulți, cari nu-și dau seama ce este un aparat Radio — deoarece nu sunt în curent cu ultimile progrese ale științei electrotehnice. Avem foarte multe lucruri electrice cari zilnic sunt folosite de noi, dar nu ne interesează teoria funcționării lor. D. e. când închidem circuitul curentului electric, — aprinzând un bec electric — nici nu ne trece prin minte, cum funcționează și pe ce se bazează mașina care ne servește curentul electric necesar lampei?

Radiotelefonie este o știință foarte simplă, foarte interesantă, care știință mai ales în stă-năitate a produs o revoluție în toate păturile societății.

Sopul nostru este, ca prin câteva articole să facem cunoscut publicului nostru întreaga știință, care pare atât de misterică înaintea noastră. Deoarece nu toți au posibilitatea ași procura cărți radio fiind foarte scumpe și cea mai mare parte foarte rele, noi încetăm cu încetul vom introduce cititorii noștri în misterul radiotelefoniei, vom face, că la cumpărarea aparatelor se fie precauți să cumpăreze orice sistem de aparat în seună cu toată teoria lui, vom începe cu descrierea pieselor montajul lor și funcționarea aparatelor. Vom da câteva formule matematice cât de simle pentru calculul pieselor pentru amatori cari doresc singuri ași construi aparatul.

Radiotelefonie în practică

Fiecare invenție stă vi-va-vis cu o singură întrebare: „are ceva folos în viața de toate zilele?“ viața socială de azi are absolută nevoie de un răspuns „da“ fiindcă contrar orice invenție brilliantă să fie, nu mai are nici un rost.

Radiotelefonie, dela momentul nașterii ei, în formă de tunete ne zbură la ureche cu-vântul „da“ deoarece nu avem momente în viață, ca să nu găsim nevoia radiotelefoniei care ne stă la dispoziție ca sprijin, ca învățator, ca distractor etc. fără vre'o mândrie putem afirma, că acest aparat modest este invenția cea mai genială a timpurilor de azi, de a cărei însemnătate nici nu ne dăm încă seama.

Luăm o geantă, plecăm la vre'o excursie în pădure pe munți punem aparatul în func-

Umând cu statornicie această politică monetară, vom evita falimentul, care s'a potrivit unor țări înfrânte în războiul mondial și care au dea rândul au păcălit lumea vânzând moneda națională cont a devize străine, cu intenția de a nu-și mai recunoaște moneda, cum a făcut Germania, ceea ce de altfel nu ne-ar fi cu puțință nouă. Vom scăpa deasemenea de continuarea deprecierii leului, cu toate fenomenele ce l însoțesc! Inflațiuni noi, deplasări bruște de avuții dela o clasă economică la alta, etc. Politică monetară ce se preconizează de guvernul actual și de Banca Națională este o politică, ale cărei urmări se pot întrevedea; în fața ei stă fantazia.

Historicul Radiotelefoniei

Radiotelefonie este o invenție unde teoria a apărut înaintea practicii ei în aplicație. Savantul Maxwell prin anul 1870 a susținut în teorie sa electromagnetica, că o scântea electrică în jurul ei produce unde electrice cari unde se propaga în spațiul cu o înălțime egală cu înălțimea luminii, 300.000 km pe secundă.

Teoria lui Maxwell a fost confirmată și experimentată de fizicianul Hertz dela care a primit și numele de unde Hertziene. Hertz prin rezonatorul său a putut prinde aceste unde dela o distanță de 30—40 metri. Cu câțiva ani la urmă fizicianul italian Richi întrebuințând să-nțele electrice de o tensiune mai înaltă, a obținut o transmitere a undelor la o depărta-re mai mare cca. 200 metri.

Un pas însemnat în dezvoltarea acestei științe a fost invenția fizicianului francez Branly care a inventat Coherorul. Coherorul este un tub de sticlă care este umplut cu pilitură de fier. Pilitura de fier este rea conducătoare a curentului electric. În momentul însă când de peretele sticlii se abate o undă aceste particule de pilitură se presează și devin bune conducătoare de curent. Când curentul unei nu mai acționează asupra piliturii — era nevoie de un mic ciocănel care atingând peretele tubului făcea ca particulele de pilitură să se deplaseze din poziția ce s'au găsit la trecerea curentului de undă. La sosirea unei noi unde — procedul se repeta tot așa. Acest Coheror pus în legătură cu un aparat telegrafic Morse, de cari putem vedea și azi prin birourile de telegrafie la căile ferate, sau la poșta, — a rezultat telegrafia fără fir prin scântea.

Atunci, ducând mâinele pânie la gură, maiorul nostru stă-gă respical: — Băă! Călărași bă! Suntem români!...

Dar prea era mare distanța, și degeaba totuși Olutul repeta și el, ca o mângâiere: „Români!“. Nu furăm auzii.

După câteva clipe, patrula celor 13 călăreți mousului veni iar în spre dășman, trând de astalată Olutul, la adăpostul unor sălcii.

O, de s'ar putea apropia de noi, ce ușor le ar fi și la adăpostul viilor și copacilor, să înainteze neavruți, cași noi!... Și atunci iar strigă maiorul: — Băă! Călărași, băă!... Aici români... români!

Fără folos însă. Zădărnice nu semnalizator agit stăgulețele lui albe; degeaba un sergent reang-jat, un colon, lăudat megafonul, strigă și el: — Băăă! Aici Români!...

O clipă se opriră călărașii 'par'că ar fi auzit ceva și desigur ne văzură dar, socotindu-ne a fi unguri, întoarseră caii.

— Hal Veniți ia noi bă! Aici români! români! strigarăm iar, în cor, cu disperare, dar tot fără folos.

Atunci, un pungaș de București, spuse: — D-le maior, de nu i-oiu face eu să priceapă că nu suntem unguri, însă!

Și, luând megafonul, urlă printr'insul o strănică injurătură națională și atunci, minune, călărașii s'au oprit cu siguranță că erau în familie, că eram români...

În aceeași seară tunurile erau luate.

Henric Stahl.

Profesorul rus Nopoff în anul 1895 de-a copere Antena, o simplă sârmă așezată la o înălțime mai mare. Undele se transmit în spațiul prin aceasta antenă și având mai puțină pierdere de învins în cale — natural, că se propagau mai bine și la distanțe mai mari.

Radiotelegrafia cu aceasta instalație tot nu putea corespunde cerințelor moderne de azi — deoarece funcționa la distanțe foarte reduse.

Fizicianul și renumitul savant Italian Marconi în anul 1897 a legat un capăt al antenei la pământ și cu aceasta instalație (Coherer) a reușit să telegraficeze în ziua de 10 Aprilie ora 10 seara la o depărta-re de 0 km.

Acest aparat a lui Marconi lucra cu urde amortizate (ne vom ocupa în i tărziu cu felul undelor) cu cari unde se putea telegrafia, însă nu se putea telefona.

Pentru telefonia fără fir avem nevoie de unde întretinute (v. mai târziu). Primul aparat care a funcționat prin unde întretinute a fost aparatul construit de fizicianul danez Poulsen care făcea producerea acestor unde cu o lampă cu arc (arc voltaic) ce ardea în

în înțelesul art. 78 din legea învățământului primar urmând ca fiecare școală să aibă un atelier pentru învățarea lucrului manual și pentru îndeletnicirile practice, învățătorii județului sunt rugați a lua măsurile de lipsă ca aceste ateliere să funcționeze în viitorul an școlar la fiecare școală. În anul trecut funcționând aceste ateliere numai în 30 comune, în anul școlar viitor aceste ateliere de educație vor funcționa cu mai multă intensitate lășite fiind pe întreg teritoriul județului. Dorința expresă a dlui ministru dr. Angelescu și a oamenilor de bine cari văd în așezarea atelierelor o ridicare mai pronunțată a spiritului de inițiativă în acapararea industriei și comerțului, din parte-ne înțelegând gândurile nobile ce în-suflețesc pe șefii învățământului nostru, adresăm învățătorilor cele mai călduroase îndemnări a pregăti deja de pe acum calea ce duce către funcționarea atelierelor. Lângă ateliere să se facă tot posibilul a se înfrința și o sală pentru producția cinematografice cari vor ajuta învățământul în mersul lui spre așteptările sufletească.

Un mijloc pentru încurajarea tinerilor învățători

Cu prilejul conferințelor asociațiunii învățătorescilor

Cuprinși de grija vieții zilnice, ca orice muritor, năsuți pe acest pământ cu steanta jertfei în frunte, își cunosc îndeajuns rostul lor de învățători și calea spinoroasă, care li se întinde în față.

Plămădiți pe băncile unei școli normale și trimiși în satul, unde poate nici nu l-au vădit, li se r-dica în față noiaul de greutate, de multorți peste puterile lor.

Îngrijorâți de ce va fi mâine și unde li vor duce puterile lor sau simțit nevoia de a-și lega suferetele formând astfel materia explozibilă, prin care să și deschidă drumul în față.

Și îmbrățișați unul lângă altul, își spun durerile și lipsurile, ca apoi; ofeliți în suflet să redea în auzul taturora, figura adevărată a învățătorului. Cu astfel de tendință s'a înăpărit asociațiunea învățătorescilor, care pe lângă frământările pedagogice, pentru instruirea lor, li se dă prilejul să și spuă durerile și lipirile care să dea naștere unui ecou puternic, spre a putea fi auzit de forările competente. E vorba de cum s'ar putea încuraja voința de muncă a învățătorului, față de jugul greutăților, ce-l apasă și care nu de multorți, spulberă din mintea lui și cele mai acuate gânduri de înălțare sufletească.

Individui, oricât de mult s'ar frământa în sfera idealului său, nu poate birui să fie, cel puțin, așa cum se cere atunci când li lipsește materia care să-i formeze piedestalul de ridicare, ca apoi, să nici nu-i pese de dânsul.

Și învățătorilor tocmai acest piedestal li trebuiește, ca prin el să poată fi, la adevă-rata lor menire. Ne îndreptăm cu gândul la primul începător, care de abea ieșit din școală, se aruncă în lume cu bagajul de cunoștinți tipat de partea materială; prima condiție de a și putea folosi și aplica, așa cum trebuie, cunoștințele sale.

Să notăm bine, că în școlile normale nu intră decât fii de săteni, care de multorți nu posedă așa avere, ca să-i poată susține în mod afirmativ existența.

Ceea ce li ajută învingerea greutății lor din școală, pe cale materială, este ajutorul de stat și țaria sufletească ce-i călăuzesc în tot timpul învățătorei.

Lăsăm la o parte pe învățătorii îmbrățniti în slujbă, a căror salariu proporțional vechimei se ridică la 5000 lei lunar. Față de greutatea familiară care le au și față de ce mai au strâns, de bine de rău, își pot susține zilele de azi pe mâine.

Ne apropiem acum de realitatea crudă a învățătorului începător, care vine într'un sat, numai cu sufletul său curat, lipsit de partea materială, căci nu numără decât 1700 lei lunar, și căruia i se cere tot aceeași situație morală și sferă de activitate în apostolatul său.

Intrat în sat, gândul său se îndreaptă încotro și-ar putea găsi un culcuș și unde și ar asigura hrana zilnică. Se îndreaptă

hidrogen. Acest aparat se putea deja întrebuința și pentru telefonia fără fir. Și astăzi există asemenea posturi, însă având nevoie aceste aparate de o sură electrică de energie foarte mare, au început să dispară înlocuindu-le cu aparate cu lampi cu incandescență.

În realitate, adevărata Radiotelefonie începe din momentul, când fizicianul Ford în lampa (bec) incandescentă a introdus în m'că spirală, numită grilă, mai târziu în m'că spirală metalică, numită placă anod, ca să strund astfel lampa cu trei electrozi, ca să nici azi nu și-a schimbat construcția. (V. mai târziu).

Primul rezultat satisfăcător a fost obținut de Forest în anul 1914 când a reușit să transmită convorbire telefonică între Franța și Columbia. Lampa construită de el a numit „audion“ (după cuvântul audire — a auzi) (Despre lucrările lui Edison relativ la lampa audion mai târziu).

Cu aceasta invenție s'a dat o posibilitate de dezvoltare și perfecționare a aparatelor Radio într'atât încât astăzi stăm în fața unor opere terminate.

CRONICA ȘCOLARĂ

Pentru învățătorii din județul Arad

În înțelesul art. 78 din legea învățământului primar urmând ca fiecare școală să aibă un atelier pentru învățarea lucrului manual și pentru îndeletnicirile practice, învățătorii județului sunt rugați a lua măsurile de lipsă ca aceste ateliere să funcționeze în viitorul an școlar la fiecare școală.

În anul trecut funcționând aceste ateliere numai în 30 comune, în anul școlar viitor aceste ateliere de educație vor funcționa cu mai multă intensitate lășite fiind pe întreg teritoriul județului. Dorința expresă a dlui ministru dr. Angelescu și a oamenilor de bine cari văd în așezarea atelierelor o ridicare mai pronunțată a spiritului de inițiativă în acapararea industriei și comerțului, din parte-ne înțelegând gândurile nobile ce în-suflețesc pe șefii învățământului nostru, adresăm învățătorilor cele mai călduroase îndemnări a pregăti deja de pe acum calea ce duce către funcționarea atelierelor.

Lângă ateliere să se facă tot posibilul a se înfrința și o sală pentru producția cinematografice cari vor ajuta învățământul în mersul lui spre așteptările sufletească.

Pentru revizor: Olariu.

Din stolul gândurilor mele

Sunt unii oameni cari seamănă cu niște de pe copaci, te roș pe nevăzute și ai de așa de mici... Fereste-te de ei!

Alții, schișiți îmbrăcați, poleiți pe m'ca afară, și vor face gardă în jurul tău, dar vor spune pe de rost lucruri de idei toștite și banale, te vor înălța, te vor adușina. Scapă-te de ei.

În sfârșit alții, sfinși și modesti, răsură de câmp, departe de a-și ține clipele — prin parfumul sufletului lor și și căld — te vor face ca să-ți îndrepti virea către ei. Aprope-te de ei.

Când răsorești un album și se alina în minte o clipă de fericire nostalgică, vezi versurile sacadate ale unei minți tinere, flozofii, alții pe sfâșiaților. Toate aceste îngurite într'un album, sunt cele mai taine elemente de reconstruire a trecutului. Sunt foilele cari îți mărturisesc existența unor ființe în alte vremuri...

Sunt amintiri de cristal săpate în suferetele noastre.

Se spune pe nedrept cuvânt, că strein cur, când n'ai pe nimeni lângă. Făcând abstracție de toate ființele reale te'nconjoară, nici atunci nu vei fi singur. Cum? Tu fu ai totului aruncat de lumea Sa atât de mare să te simți așa strein?!

Îndreaptă-ți privirile tale spre bolnă baștră și te vei vedea înconjurat de lumina și marea încreșcă. Strein? Este un corp fără umbră, un rău fără un mort fără groapă... Iar tu, în care lucește raza de viață a Nepătrunsului, fi atât de mic și să te lepezi de tot al tău?

Tu care în jur ai semeni, pentru ce adaugi și tu un belciug la lanțul unanue?... Clipele tale pe pământ sunt mărate. Folosește-le cu temeiul ca când vei pieca de aici pe alte țărâni, duci cu tine o bogăție de înșugint, ca să poți recunoaște mai ușor în eul tău. Înzadar vei căuta umbra drumului tău pământ. Ea va fi aidoma dărcii, ce o un nor pe cer.

IV. Linistea sufletească n'o poți căpăta extindere în spațiu, ci prin intensitate gândire, izolându-te în tine însu-ți.

Virgil Nicolae

Specula cu alimentele la Arad

Director Liceului din prefectura poli-
tând azi dimineață piețele Aradului
prin pe comercianții de alimente:
avel, Japoz Ioan, Botan Ilușă, Cri-
ai, Cieran Simion, Sandor Imre, Eiben-
ni, Maria Imre, Bota Teresia, Lipoi-
ni, Petru Vanghel, Halasz Mihai,
Andrei și Holzner Nicolae, că au
tuzare articole alimentare pe pre-
specula.

14 comercianți au fost dați în
pentru a li se aplica sancțiunile pre-
le legea speculei. Comercianții Co-
et a mai fost dat în judecată și pen-
la cântar, ce i s'a constatat cu oca-
ecției de azi dimineață.

ai fost dat în judecată de prefectura
și individul Nicolae Dobriță original
gul Mureș, care a fost găsit de dl
special Demețiad: că a pus în vân-
piață zarzavaturi și fructe fără a a-
vet.

**serviciu să ridice alimentele, tot zarzavatul
a fost cumpărat de către un speculant care
în urmă a dispărut.**

— **Organele de control ale poliției au
prins speculanți cari cumpărau cereale cu
8 lei kgr. vânzându-le în urmă pe prețul
de 20 lei.**

— **Doi dintre acest soi de speculanți
— în stil însă mai mare — de origină din
Tg.-Mureș fiind prinși de către organele
de control au fost arestați și forțați să pără-
sească imediat orașul nostru. În conse-
cinență s'au luat întinse măsuri împotriva
speculatorilor din întreaga județ.**

Suntem informați că în urma acestor
măsuri drastice, de trei zile nu a mai eșit
din județul Arad nici un fel de zarzavat,
iar din cele predate la guri pentru expedi-
dierie, nu vor putea pleca decât cele su-
puse stricacțiunii.

— **În ultimul moment ni se aduce la
cunoștință că alimentele vor fi supuse stării
de contingente; adică un negator nu va
putea scoate din județ nici un fel
de marfă, până nu va preda pieței
locale o oarecare cantitate cu prețul impus
de autoritățile în drept.**

dimineața zilei de 12 Iunie inten-
spitalului județan chemând un zar-
pentru a face cumpărături pentru
larea bolnavilor, în timpul cât inten-
a lipsit pentru a aduce oamenii de

magiu memoriei lui Gh. Dima

— Cuvântul Ministrului Artelor și al Academiei. —

vreame când Carpații despărceau ne-
postru, pe deasupra lor plutea de stă-
purta pe aripile melodiei românești,
maestrului G. Dima. Compozitor de
e, convins că muzica noastră populară
fi vrednic subiect de inspirație, și că
a fi cât mai larg cunoscută, G.
a fost unul din compozitorii ce au
mai mult și mai cu spor pentru ridi-
muzicii românești.

Ceiace-mi incumbă însă mie, ca ministru
al artelor, e să aduc, în această supremă
oră, un respectuos și înalt omagiu de re-
cunoștință lui Gh. Dima pentru neîntrecută
pricepere și înțelegere și pentru exemplara
subire și răvană, cu cari, la o vârstă așa de
înaintată, a știut întemeia, organiza și con-
duce, cu toate greutățile începutului și cu
toată insuficiența mijloacelor, cea dintâi
școală superioară de artă muzicală și dra-
matică, cel dintâi conservatoriu la români
ciscarpatini.

ormântarea ce s'a făcut la Cluj, a
ca în jurul mormântului lui G. Dima
lunească pentru a-l plânge nu numai
muzicanții, dar și toți românii.

Instituțiunea aceasta, pe care a avut feri-
cirea s'o vadă realizată pe pământul suferin-
țelor milenare ale neamului, chiar în
cetatea propriului său martiriu, l'a regen-
urat sufleteste, într-atât cât l'a dat îndem-
nuri și puteri să facă din ea — ceiace,
poate, în împrejurările și cu mijloacele
cu cari a avut a lura și lupta, alții, mai tineri,
dar cu mai puțină încredere și stăruință că
dăsuul, n'ar fi izbutit — una din cele mai
bune instituții similare din țară.

această tristă ceremonie, d. Alexandru
te, ministrul cultelor și artelor, a
următoarea cuvântare:

trecearea la cele eterne a lui G. Dima
de din lumea românească ardelenescă
din cele mai cunoscute, iubite și re-
le personalități ale vieții noastre cultu-
artistice — maestrul incomparabil,
de talent și de nobilă pasiune, prin a
stăruitoare și neobosită activitate și
carui prețioasă și frumoasă operă
se în valoare muzica noastră astăzi
lăcut, vreme de două generațiuni,
în domeniul acestei arte, a societății
cești de diocace de Carpați.

Es și cu opera română i-au fost rezortul
moral și spiritual al bătrânților sale fru-
moase și senine, cu cari s'a dus acum către
Domoul. Numele și sufletul lui Gh. Dima
stau și vor rămâne deapănarea legată de
începuturile culturii muzicale la români
ardeleni și la instituțiile ce ei au întemeiat
în scopul dezvoltării acestei culturi după
reacă-garea libertății naționale și indepen-
denței politice.

cu competență și autoritatea nece-
vor arăta, de sigur, ceiace a fost,
ceale raporturi, pentru viața sufle-
a poporului nostru, în cel cincizeci
din urmă, Gh. Dima și vor aprecia
le pentru care Academia Română l'a
membru de onoare, atunci când, după
area unității noastre politice, a ținut
stingă de frântășii vieții culturale ai
nitor dezrobii, prin a căror activitate
măta s'a meștăruit limba lor națio-

Fiă această spre consolarea celor mai
deaproape încercați prin moartea sa, în
tristele și dureroasele ceasuri, când, îndolia-
tă și tăcută lumea românească a iubitorilor
și admiratorilor g niuiui și muncii sale,
aduce lui Gh. Dima, la marginea mormân-
tului, prinoul de mulțumire și recunoștință
prinos la care a ținut să se asociez, prin
glasul meu, atât Academia Română cât și
Ministerul Artelor.

INFORMAȚIUNI

Restituirea valorilor orașului depuse la Budapesta

vederea înaintării armatei române în
terol Ardealului, guvernul ungar din
pesta a dispus în anul 1918 ca toate
ile dela casierile statului și ale ora-
din teritoriul Ardealului să fie tran-
tate la Budapesta. În urma acestei dis-
ții, din Arad au fost duse și depuse la
Comercială Ungară toate valorile
la casieria principală a primăriei și la
a orfanala a orașului Arad. Pentru re-
terea acestor valori s'au făcut demersuri
Budapesta în diferite rânduri — prima-
în 1921 — dar până acum guvernul
a împedat readucerea acestor va-
ari sunt de 14 milioane coroane aur și
proprietatea orașului Arad și a orfan-
cetului oraș.

județul Arad și astfel nu poate cădea în
prevederea pe care se bazează guvernul
ungar.

În urma tratativelor urmate la Budapesta
de dl primar Anghel, Banca Comercială
Ungară a acceptat să ceară guvernului un-
gar să aprobe restituirea valorilor orașului
Arad, în baza punctului expus de domnul
primar Anghel în numele primăriei Arada-
lui și astfel se speră că în termen de o lună
și jumătate valorile orașului vor putea fi
readuse.

Teatrul Național din Cluj la Arad

În seara zilei de Joi 25 Iunie, echipa
Teatrului Național din Cluj de sub con-
ducerea dlui Mișu Ștefănescu, va juca pe scena
teatrului orașene din localitate hazlia co-
medie „Năzdrăvăniile divorțului” de A. Bi-
sonne. Interpretarea se bucură de figurile
cele mai cunoscute ale Teatrului Național
din Cluj, printre cari remarcăm numele
dlor: Stănescu-Popa, Natalia Ștefănescu,
Ec. Stănescu, Nouță Hodoș, etc.

Alte 20 vag. cu făină pentru București

Duminică va sosi în localitate un delegat
al orașului București, pentru a lua în pri-
mire alte 20 vagoane de făină, pentru ali-
mentarea populației Capitalei. Se știe că
județul Arad urmează a preda Capitalei 200
vagoane de făină și că odată cu predarea
a acestor alte 20 vagoane, județul nostru a
dat jumătate din numărul total al obli-
gației.

Serbarea de parc a Presei Române

va avea loc în Pădurea Orașului, în ziua de 28 Iunie a. c.

Pentru reușita acestei serbări de parc se fac cele mai febrile pregătiri. Publicul românesc își dă tot concursul.

Bilete de intrare se pot reține la „Librăria Decezana” și „Concordia”.

„Salonul Literar”

Luni 15 Iunie are loc No. 4 al revistei „Salonul Literar” de sub conducerea poetului Al. T. Stamatiu și cu colaborarea dlor: P. Grimm, Tudor Vișnu, A. Cotruș, Perpeșciuc, Al. Negură, Egumenul Șerăfim, Leo Baheiu, Al. Grigoriu, Const. Șăneanu, Al. Constantinescu, Elena Văcărescu și Al. T. Stamatiu.

Exemplarul de 10 pagini costă 7 lei. Redacția și Administrația: Str. Ion Calvin, No. 4, Arad.

Examenele de capacitate la școlile normale

Examenele de capacitate pentru absolvirea școlilor normale din Arad vor avea loc în cursul lunii curente.

E vorba ca pentru ambele școli, a statului și cea confesională, să se instituiească o singură comisiune de examinare care va fi prezidată de dl prof. Ciuceanu, directorul școlii normale de stat.

Chestiunea datoriilor interaliate ale României

Ministerul de finanțe în dorința de a pune la punct datoriile interaliate ale României, a instituit a comisiune specială care să se ocupe de aproape cu această chestiune lufocmind nu program ce trebuie executat după normele stabilite.

Comisiunea se va compune din d-nii: Dem. I. Gherghiu, secretarul general al ministerului de finanțe, Em. Giuan, directorul general al tratatelor și despăgubirilor de război, G. N. Teianu, directorul Datoriei Publice, colonel Ivanovici, delegatul ministerului de război, colonel Pascal, secretarul la comisiunea de reparații, Gh. Oghină, delegatul ministerului de industrie și comerț și Cristescu, delegatul Băncii Naționale.

Prima ședință a acestei comisiuni a avut loc la ministerul finanțelor sub președinția d-lui Dem. I. Gherghiu, care a făcut o expunere asupra atribuțiilor comisiunii arătând modul cum vor trebui coordonate toate datoriile interaliate impuse României prin tratatele de pace.

Comisiunea se va întruni în fiecare Miercuri după amiază, la ministerul finanțelor.

DIN JUDEȚ.

O serbare culturală la Brad

Festivalul școlilor superioare de comerț pentru băieți din Arad

Brad, 10 Iunie.

A doua zi de Rusali (8 Iunie crt.) 90 de elevi dela această școală sub conducerea profesorilor Teodor Șelegian, Iie Ardelean și Ieronim Candale au plecat în excursiune, mai bine zis în pelerinaj la mormântul lui Avram Iacsa din Febea. Seara au aranjat — la Brad — un festival menit să probeze, că la această școală, cu caracter atât de prozaic, se face și eduția sentimentului artistic. Producțiunea a fost la nivel și a dovedit pe deplin, că viitorii noștri comercianți vor avea și cultura inimii atât de greu de găsit azi la cei cari au în mână viața noastră economică.

Punctele de cor bărbătesc de Vidu, Bena și Ștefănescu au fost executate cu mult gust și pricepere dând muzicii interpretarea subiectivă a conducătorului și smulgând furtunoase aplauze, la insistența cărora s'au repezit câteva din cântări. Piesa de teatru „Ovidiu Sicanu”, o fară de mult spirit, a fost jucată cu multă pricepere, iar unele scene cu adevărat talent profesional. Aplauzele cu caldura și magiul lor farmec au răsplătit dlui profesor Teodor Șelegian munca, dragostea și pricepera depusă în instruirea și executarea programului. Așa cum se prezintă corul școlii, cu priceputul dar, modestul ei conducător, va deveni mâine un factor însemnat în viața artistică din Arad și avem nădejdea, că cei în drept vor căuta să aprecieze măiestria acestui conducător de cor, care fără multă reclamă își vede de treabă și muncește. Pe deplin mălămuim apoi publicul, care ticșise așa dela Hotel Național, s'a distras în frumoasele dansuri naționale: Brăul, Bătuța și Călușerul jocate cu vigoare românească de elevi și a răsplătit cu viitor de aplauze audierile cari curgeau din piețele celor 11 elevi și ostenele dlui Ieronim Candale care i a instruit. S'a dansat apoi până dimineața la orele 5.

Neobosiții dascăli de pretutindenea în România duc și vază lumina din lumina lor și sufletul nostru se umple de nădejdi, dar când vedem, că o școală cu program și caracter atât de profesional caută să contribuie și ea la propaganda culturală din vestul Țării noastre nădejdiile devin convingeri și ne gădăm cu recunoștință la neobositul director al acestei școli dl Vasile Suci și profesorii ei, cari pe lângă orele de lecții, fac cu atâta zel și educația inimii viitorilor noștri economiști

Spectator.

Acordul dintre Franța și Anglia

LONDRA. — Dl Baldwin a declarat în Camera Comunelor că nu s'a semnat încă nici un pact de siguranță între Franța și Anglia și că un asemenea pact nu va fi semnat decât după o largă dezbateră în parlament.

Primul ministru a precizat situația actuală în modul următor: Franța și Anglia sunt complet de acord asupra unor principii care constituie bazele pentru un aranjament, la care vor adera, pe cât se crede B'gia și Italia. Dar Reichul crede că poate împărțesi aceste vederi, se vor putea începe negocierii mutuale pe picior de egalitate în vederea unui pact de siguranță. Aranjamentul urmărit are caracter strict bilateral. Pactul de

vedere și guvernelor englez și francez este că aranjamentul acesta trebuie să fie de așa natură încât să dea siguranța cea mai completă tuturor semnatarilor.

GENEVA. — Corespondenții de ziare declară că părerile sunt foarte deosebite, cu privire la stitudinea eventuală a Germaniei, față de proiectul pactului de garanții. Multe ziare constată că este greu pentru Germania, să retragă propriile sale propuneri.

x — **La Cinematograful de vară de pe malul Mureșului** se va reprezenta azi Sâmbătă (respectiv Duminică) „Jara femeilor grase” comedie în 6 acte, cu Mabel Normand în rolul principal, iar ca adaus „Seiff” ca erou de panofi, burlesc american în 2 acte.

Un depou model C. F. R.

Arad, 12 Iunie.

Aradul este singurul oraș din țară înzestrat cu un depou C. F. R. de motoare electrice. În afară de cele cari deservesc regiunea podgoriilor — linie aparținătoare unei mari societăți, pe teritoriul gării locale se găsește un depou, denumit d-poul mic, care pe lângă secția locomotivelor — o7 la număr — mai este înzestrat și cu 28 de motoare electrice. Aceste motoare sunt amenajate în modul cel mai practic posibil și opr rea lor se face prin înfrău cu aer sistem „Baker”.

Opt dintre aceste motoare au câte șase cilindre, cu un total de 90 Hp. putere; șaseșprezece cu câte patru cilindre 70 Hp. putere și patru cu același număr de cilindre având numai a putere de 60 Hp. Cele opt dintâi deservesc așa zisele motoare accelerate, cari circulă pe liniile Arad—Brad și Arad—Oradea-Mare. Repararea, în caz de accidente, se face la interiorul depoului, lucru foarte puțin costisitor.

Curățenia care domnește în acest depou poate fi luată ca exemplu de alte formațiuni

similare. Tot de acest depou am spus că mai face parte secția celor 67 de locomotive care deservesc trenurile personale și de marfă depe liniile secundare ale regiunii Arad.

Am observat aci că greaua operație a curățirii tuburilor locomotivelor se face printr'o metodă cu totul nouă și anume aceea a aerului comprimat. Mi s'a spus că această metodă practică se datorește dlui Budișteanu șeful acestui depou; care a amenajat această instalație fără nici un fel de bug-it special. Tot în acest mod a înzestrat depoul cu pompă alimentară, instalație care linașă și a cărei nevoie era foarte resimțită.

Acest depou, preluat abia la începutul anului 1923 dela fosta firmă c. f. Arad—Cenad, se găsește în piină dezvoltare și suntem informați că dl P. Budișteanu urmărește noi amenajeri de ateliere de ferărie, tâmplărie etc. Această străduință curat românească nu poate decât să ne umple sufletele de mândrie.

Ultima oră

Dela Camera

BUCUREȘTI. — Deputatul liberal Tomulescu, a întrebat guvernul, că are cunoștință despre manifestațiile cari vor avea loc, în Focșani cu ocazia căsătoriei lui Zelea Codreanu? Deputatul prezintă o broșură, prin care sunt chemați studenții și poporul la manifestație, cari sunt de acord cu principiile lui Zelea Codreanu. Pe lângă aceasta a întrebat: că intrucât corespunde adevărului că guvernul ar fi comandat avioane typ Focker?

Deputatul Madgearu protestează în contra convenției Băncii Naționale, și mai vârtos în contra § 96 care contrazice constituția și vatămă ordonanțele ei clare. Opoziția află acest paragraf contra constituțional și ca atare ilegal, care nu va fi primit din partea opoziției, nici acum nici în viitor, și trage atenția cetățenilor, că aceasta concesie nu va fi acceptată, niciodată, așa dar cheamă cetățenii, ca să nu subscrie acțiunii emise pe baza acestui paragraf, deoarece aceste acții în viitor pierzindu și valoarea, cetățenii își vor perde bani.

Prelungirea datoriilor externe

BUCUREȘTI. — În ședința de noapte a Camerei, s'a primit proiectul de lege, prin care datoriilor din țară li-se prelungește

termenul de a-și achita datoriile față de creditorii din țările cu valută forte.

Votarea legii electorale

BUCUREȘTI. Eri s'a ținut nu consiliu de miniștri la care s'a hotărât — conform voinței M. S. R.: gele Ferdinand — că proiectul de lege electorală, să fi votat, în sesiunea parlamentară de acum. S'a hotărât și ajutorarea unor județe din Basa-abia, pentru care scop s'a votat 100 milioane lei.

Credite pentru lucrări publice

BUCUREȘTI. Consiliul de miniștri a votat 12 milioane lei pentru repararea podurilor cari au fost vătămate de exodarea din ultimul timp.

Legea repausului duminical

BUCUREȘTI. — Senatul în ședința de ieri a primit proiectul de lege a repausului duminical.

Parlamentul la azi vacanță

BUCUREȘTI. Vacanța parlamentului se va facepe cu data de Sâmbătă.

Parlamentul

Camera

Șfârșitul ședinței dela 10 Iunie

Convențiile cu Banca Națională

D. N. IORGA arată că proiectul prezentat de guvern este inoperant, fiindă o monedă care a căzut atât de jos ca leul nostru nu se mai poate ridica.

Orice monedă este în legătură cu 3 lucruri: cu aurul care sprijină hărția, cu moneda națională productivă, și cu starea de spirit existentă.

Tara are nevoie de resurse uriașe — și acestea guvernul actual nu le va putea da.

Cuvântarea d-lui raportor Gr. Dumitrescu

D. GR. DUMITRESCU, raportorul celor două convenții cu Banca Națională, constată cu regret că d. Iorga a adus discuțiunea pe teren politic — când ea trebuia menținută pe teren tehnic.

D-sa spune că singura convenție fiide la plata datoriei statului către Banca Națională. Ea trebuia plătită. Deci, de ce atunci reproșuri?

E adevărat că s'a spus că nu e momentul bine ales.
Se restituie Băncii Naționale datoria acum, căci e vorba de a o ajuta să aplice

o politică monetară care interesează toată țara.

Mai departe, oratorul spune că nu este drept că s'a găsit Băncii Naționale veniturile Statului.

De fapt este vorba numai de o indicație din ce veniturile se achită d-toria.

Și apoi, când obligăm Banca Națională să facă o politică de revalorizare a monedei noastre, trebuia să și garantăm posibilitatea.

Mai departe oratorul l-justimează aducea deodată a prelungea privilegiilor și a convenției monetare, căci opera de revalorizare nu se poate concepe fără Banca Națională. Nu se putea dar să nu ne ocupăm de organizarea ei.

Și vorbind de această organizare oratorul spune că s'a dat una care să corespundă nevoilor generale.

D-sa arata apoi că d. Madgearu a prezentat cifre false asupra beneficiilor Băncii Naționale.

Pune în cunoștință adunarea cu adevăratele cifre.

În concluzie arată că ambele convenții sunt indispensabile consolidării țării. (Apl. vii.)

D. VINTILA BRĂTIANU, ministrul finanțelor cere și Camera a mite ca d-sa să vorbească în ședința de mâine dimineață. Ședința se ridică la 7 și jum.

Ședința de noapte

Ședința se deschide la orele 9 și 20. Prezidează d. M. ORLEANU. Pe banca ministerială sunt de față d-nii: N. D. Chirculescu, general Moșoiu, G. Fătarăscu și dr. C. Angelescu.

Repausul Duminical

Se ia în discuție legea repausului duminical, — lege votată de Senat. D. A. MORARIU, raportor, dă citire legii și raportului care o însoțește. La discuția generală vorbesc d-nii: V. MADGEARU, D. R. IOANITESCO, N. D. CHIRCULESCU, ministrul Muncii. Proiectul acesta satisfacă pe deplin pe toți acei pentru care e făcut, — că idealul muncii s'au declarat pe deplin mulțumiți cu cuprinsul lui.

Eu am voit să trec acest proiect în acord cu partidele de opoziție. Mi s'au dat asigurări că nu vor vorbi decât d-nii D. R. Ioaniteșcu și Vaida câteva minute. Nu s'a respectat cuvântul.

Mi-e ipocriziile nu-mi plac: D v. voiiți să faceți tot spre a întârzia votarea acestei legi.

Tiu să fac o declarație: Dacă știam că se va întâmpla așa nu veneam cu această lege în sesiunea actuală.

Pe mine ca membru al guvernului puteți să mă pedepșiți că am venit târziu cu această lege, dar aveți oare dreptul să pedepșiți atâți oameni care așteaptă votarea ei?

Nu era locul să se facă o discuție a politicii sociale a guvernului.

Afirm că dacă această lege va fi amânată pentru toamnă nu va fi din vina noastră. (Apl. prelungite).

D. N. D. CHIRCULESCU, ministrul Muncii, intrerupe pe d. Vaida: Recunos: că legea aceasta e opera dv. că eu și partidul din care iac parte n'aveam nici un merit în elaborarea legii, că opoziția a adus-o, — dar vă rog numai să terminați spre a fi votată în această seară.

(Haritate. Aplauze puternice). Se pune la vot închiderea discuției, — care se admite.

Se începe discuția pe articole. Toate articolele legii se votează cu următoarele modificări: chioscurile de ziare vor fi deschise toată ziua, cărciumile închise înainte de amiază și seara dela 7 în sus în toate Duminicile și sărbătorile legale. Magazinele vor fi închise 2 ore în timpul mesei.

Legea se pune în total la vot cu bile. Votul fiind nul, se va repeta la începutul ședinței de azi. Ședința se ridică la 12 și 25 noaptea.

Ședința de dimineață dela 11 Iunie

D. M. ORLEANU deschide ședința la orele 9.30 în prezența d-ilor miniștri Vintilă Brătianu, I. G. Duca, general Moșoiu, G. G. Mărzescu, general Văitoianu și I. Inculeț.

După ce d. Vintilă Brătianu ministrul de finanțe vorbește despre convenția cu Banca Națională.

D. I. MIHALACHE citește o declarație din partea opoziției, prin care protestează contra convenției.

Legea este luată în considerare. Pusă la vot, convențianca cu Banca Națională este adoptată cu 128 voturi contra 2.

D. I. G. DUCA depune mai multe proiecte de ratificări de convențiuni între România Cehoslovacia și Jugoslavia.

Se repetă votul rămas nul în ședința de noapte dela 10 Iunie, asupra legii repausului duminical.

Rezultatul votului: 132 bile albe. Ședința se ridică la orele 12.15.

Ședința de după amiază dela 11 Iunie

Ședința se deschide la orele 4 în prezența d-ilor I. G. Duca, G. G. Mărzescu, I. Constantinescu și G. Cișcianu.

Prezidează d. SIMONESCU-BARLAU. D. CEZAR SPINEANU acuză Banca Națională, că l'ar primi cu aceeași bunăvoință la scont, toate instituțiile de credit și că ar acorda anumite preferințe. D. dr. ION JIANU depune un proiect de lege din inițiativa parlamentară, relativ la educațiunea copiilor dela 2—7 ani. La orele 4.45, după terminarea comunicărilor, președintele dă cuvântul d-ului Pan. Halipa pentru a-și dezvoltă interpelarea anuală cu privire la situația din Banat.

Senatul

Ședința de noapte dela 10 Iunie

Ședința se deschide la ora 9.30, sub președinția d-ului Gr. Procopiu.

Pe banca ministerială d. Al. Lapedatu.

D. N. G. POPOVICI, a cerut readucerea în discuție a proiectului privind la declararea de utilitate publică a terenurilor și clădirilor necesare învățământului secundar și superior.

PREȘEDINTELE a răspuns că proiectul a fost scos dela ordinea zilei, în urma aprobării Senatului de a se interverti ordinea zilei.

Modificarea legii băncilor populare

A fost adus în discuție proiectul pentru completarea și modificarea unor articole din legea băncilor populare.

D. I. TRUFIN, spune că țărani suferă de pe urma lipsei de supletă și de amănare a legiului cooperatiste în vigoare. Pentru a se curma acest rău, e nevoie să se voteze neîntârziat proiectul adus în discuție, menit să creeze o stare de lucruri mai bună, până la votarea codului cooperatist.

D. Ministrul AL. LAPEDATU a declarat că d. N. D. Chirculescu, ministrul cooperatist, l'a rugat să comunice, că de oarece proiectul e din inițiativa parlamentară, iar d-na aderă la el. Senatul e liber să-l discute și voteze.

Ședința dela 11 Iunie 1925

Ședința se deschide la ora 3.30, sub președinția d-ului M. Pherekyde.

Pe banca ministerială d-nii Al. Constantinescu, Vintilă Brătianu, N. N. Săveanu.

Comunicări

D. AL. ACIU spune că în unele comune din Ardeal se percep în mod neregulat impozite pentru unele pământuri date sătenilor.

D. AL. CONSTANTINESCU, ministrul agriculturii și domeniilor, roagă să-i lăteze în ce anume comune se percep asemenea impozite spre a lua măsuri.

D. VINTILĂ BRĂTIANU ministrul de finanțe depune convenția cu Banca Națională, votată de Camera.

D. N. N. SAVEANU, ministrul sănătății, depune reforma administrativă amendată de Cameră.

Se acordă extremă urgență pentru aceste proiecte și Senatul trece în sesiuni, spre a le lua în cercetare.

Reforma administrativă

Ședința se re deschide și se ia în discuție reforma administrativă amendată de Cameră.

D. N. COSTACHESCU, jăcănit, citește o declarație prin care cere respingerea legii ca nefiind discutată în Cameră.

D. GR. PROCOPIU răspunde că reforma a fost discutată în modul cel mai larg la Senat. Dacă la Cameră n'a putut fi discutată într-o atmosferă serină, aceasta se datorește opoziției care a făcut obstrucție. (Vii aplauze)

D. I. PANAITESCU, raportor, citește articolele modificate de Cameră, care se votează de Senat fără discuție.

Legea în total pusă la vot se primește.

Se continuă discuția generală asupra unor modificări a legii cooperativilor.

Cursul devizelor București

pe ziua de 12 Iunie 1925.

Table with columns: Locul, Cursul, Cursul. Rows: Paris, Berlin, Londra, New-York, Italia, Elveția, Viena, Budapesta, Praga.

Table with columns: Valute, Cursul, Oferte. Rows: Napoleon, Mărci, Leva, Lire otomane, Sterline, Francezi, Elvețieni, Italiani, Drachma, Dinari, Dolari, Marca poloneză, Coroana austriacă, maghiară, șehonlovacă.

Reclama e sufletul comerțului

Calea Ferată Arad-Podgoria

Plecarea și sosirea trenurilor în gara Arad.

Table with columns: Plecarea, Sosirea, Destinație, Tip. Rows: Oradia-Mare, Curtici, Pecica, Timișoara, Teiuș, Brad, Jimbolia, Săvârșin, etc.

Valabil dela 31 Maiu 1925

Mersul trenurilor

Large table with columns: Trenuri de persoane, Arad-Ghioroc, Ghioroc-Pâncota, Ghioroc-Radna. Includes sub-tables for Arad-Ghioroc, Ghioroc-Pâncota, and Ghioroc-Radna with train numbers and times.

Economice.

Dim situația Băncii Naționale la 2 Maiu a. c.

Stocul metalic: 6.499.802.031 lei. Bilete de bancă în circulație: 19 miliarde 120.235.525 lei, față de lei 19.088.980.088 cât erau la 25 Aprilie a. c. Efecte scontate: 7.369.829.810 lei, față de 7.354.863.367 lei cât erau la 25 Aprilie, a. c. Imprumuturi pe efecte publice 465 mil. 802.424, față de 461.153.301 cât erau la 25 Aprilie, a. c. Casele de imprumut pe gaj agricultorilor și industriașilor: 7.025.991.421, ca și la 25 Aprilie, a. c.

Prețul grăului în scădere

Se observă o scădere a prețului grăului pe piață. Dela 160.000 lei cât costa vagonul cu grău acum câteva zile, a scăzut la 145.000 lei. La aceasta a contribuit mult sosirea unei mari cantități de grău din America și în

special perspectivele noinei recolte care se anunță abundentă.

Devizele și valuta.

Rador, 12 Iunie.

Table with columns: Zărilor, Dărilor, Inchiderilor. Rows: Berlin, Amsterdam, New-York, Londra, Paris, Milano, Praga, Budapesta, Belgrad, București, Varșovia, Viena.